

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ**της 9ης Ιουλίου 2019****σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων της Ρουμανίας του 2019 και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σύγκλισης της Ρουμανίας του 2019**

(2019/C 301/23)

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 121 παράγραφος 2 και το άρθρο 148 παράγραφος 4,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου, της 7ης Ιουλίου 1997, για την ενίσχυση της εποπτείας της δημοσιονομικής κατάστασης και την εποπτεία και τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών⁽¹⁾, και ιδίως το άρθρο 9 παράγραφος 2,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Νοεμβρίου 2011, σχετικά με την πρόληψη και τη διόρθωση των υπερβολικών μακροοικονομικών ανισορροπιών⁽²⁾, και ιδίως το άρθρο 6 παράγραφος 1,

Έχοντας υπόψη τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τα ψηφίσματα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου,

Έχοντας υπόψη τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Απασχόλησης,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Οικονομικής και Δημοσιονομικής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Οικονομικής Πολιτικής,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Στις 21 Νοεμβρίου 2018 η Επιτροπή ενέκρινε την ετήσια επισκόπηση της ανάπτυξης, η οποία σηματοδότησε την έναρξη του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου του 2019 για τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών. Στην εν λόγω επισκόπηση ελήφθη δεόντως υπόψη ο ευρωπαϊκός πύλωνας κοινωνικών δικαιωμάτων που διακηρύχθηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και την Επιτροπή στις 17 Νοεμβρίου 2017. Οι προτεραιότητες της ετήσιας επισκόπησης της ανάπτυξης εγκρίθηκαν από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στις 21 Μαρτίου 2019. Στις 21 Νοεμβρίου 2018, βάσει του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011, η Επιτροπή ενέκρινε επίσης την έκθεση του μηχανισμού επαγρύπνησης, στην οποία η Ρουμανία συγκαταλέγεται μεταξύ των κρατών μελών για τα οποία επρόκειτο να πραγματοποιηθεί εμπεριστατωμένη επισκόπηση.

⁽¹⁾ ΕΕ L 209 της 2.8.1997, σ. 1.

⁽²⁾ ΕΕ L 306 της 23.11.2011, σ. 25.

- (2) Η έκθεση χώρας του 2019 για τη Ρουμανία δημοσιεύθηκε στις 27 Φεβρουαρίου 2019. Στην έκθεση αξιολογήθηκαν η πρόοδος της Ρουμανίας όσον αφορά την εφαρμογή των συστάσεων ανά χώρα που εκδόθηκαν από το Συμβούλιο στις 13 Ιουλίου 2018 ⁽³⁾, η συνέχεια που δόθηκε στις συστάσεις ανά χώρα που είχαν εκδοθεί τα προηγούμενα έτη και η πρόοδος της Ρουμανίας ως προς την επίτευξη των εθνικών στόχων στο πλαίσιο της στρατηγικής «Ευρώπη 2020». Επιπλέον, η έκθεση περιλάμβανε εμπειριστατωμένη επισκόπηση δυνάμει του άρθρου 5 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011, τα αποτελέσματα της οποίας δημοσιεύθηκαν επίσης στις 27 Φεβρουαρίου 2019. Με βάση την ανάλυσή της, η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η Ρουμανία εμφανίζει μακροοικονομικές ανισορροπίες. Ειδικότερα, οι υπάδειες συνδέονται με τη μείωση της ανταγωνιστικότητας κόστους και με τη διεύρυνση του ελλείμματος τρεχουσών συναλλαγών σε ένα πλαίσιο επεκτατικής δημοσιονομικής πολιτικής και απρόβλεπτου επιχειρηματικού περιβάλλοντος. Οι πρόσφατες νομοθετικές πρωτοβουλίες δημιουργούν κινδύνους για τη λειτουργία του χρηματοπιστωτικού τομέα και ενδέχεται να αποβούν σε βάρος των ιδιωτικών επενδύσεων.
- (3) Η Ρουμανία υπέβαλε το εθνικό της πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων για το 2019 στις 9 Μαΐου 2019 και το πρόγραμμα σύγκλισης για το 2019 στις 8 Μαΐου 2019. Για να ληφθεί υπόψη η διασύνδεσή τους, τα δύο προγράμματα αξιολογήθηκαν ταυτοχρόνως.
- (4) Οι σχετικές συστάσεις ανά χώρα ελήφθησαν υπόψη στον προγραμματισμό των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων (ΕΔΕΤ) για την περίοδο 2014-2020. Όπως προβλέπεται στο άρθρο 23 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽⁴⁾, όπου είναι αναγκαίο για τη στήριξη της εφαρμογής σχετικών συστάσεων του Συμβουλίου, η Επιτροπή μπορεί να ζητήσει από ένα κράτος μέλος να επανεξετάσει και να προτείνει τροποποιήσεις του οικείου συμφώνου εταιρικής σχέσης και των σχετικών προγραμμάτων. Η Επιτροπή έχει παράσχει περαιτέρω λεπτομέρειες για τον τρόπο με τον οποίο θα κάνει χρήση αυτής της διάταξης σε κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την εφαρμογή των μέτρων που συνδέουν την αποτελεσματικότητα των ΕΔΕΤ με τη χρηστή οικονομική διακυβέρνηση.
- (5) Η Ρουμανία υπάγεται επί του παρόντος στο προληπτικό σκέλος του συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Στο πρόγραμμα σύγκλισης του 2019, η κυβέρνηση προβλέπει ονομαστικό έλλειμμα 2,8 % του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος (ΑΕΠ) το 2019 και σταδιακή μείωσή του στη συνέχεια σε 2,0 % του ΑΕΠ το 2022. Βάσει του εκ νέου υπολογισθέντος διαρθρωτικού ισοζυγίου ⁽⁵⁾, ο μεσοπρόθεσμος δημοσιονομικός στόχος —που συνίσταται σε διαρθρωτικό έλλειμμα 1 % του ΑΕΠ— δεν προβλέπεται να επιτευχθεί κατά τη διάρκεια του χρονικού ορίζοντα του προγράμματος. Σύμφωνα με το πρόγραμμα σύγκλισης, ο δείκτης χρέους της γενικής κυβέρνησης ως ποσοστό του ΑΕΠ αναμένεται να μείνει κάτω από το 40 % έως το 2022. Το μακροοικονομικό σενάριο στο οποίο στηρίζονται οι εν λόγω δημοσιονομικές προβολές είναι ευνοϊκό. Επιπλέον, τα μέτρα που απαιτούνται για να υποστηριχθούν οι προγραμματιζόμενοι στόχοι για το έλλειμμα δεν έχουν προσδιοριστεί επαρκώς.
- (6) Στις 22 Ιουνίου 2018 το Συμβούλιο διαπίστωσε, σύμφωνα με το άρθρο 121 παράγραφος 4 της Συνθήκης, ότι στη Ρουμανία σημειώθηκε το 2017 σημαντική παρατηρηθείσα απόκλιση από την πορεία προσαρμογής για την επίτευξη του μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού στόχου. Λόγω της διαπιστωθείσας σημαντικής απόκλισης, στις 22 Ιουνίου 2018 το Συμβούλιο εξέδωσε σύσταση ⁽⁶⁾ με την οποία συνέστησε στη Ρουμανία να λάβει τα αναγκαία μέτρα για να διασφαλίσει ότι ο ονομαστικός ρυθμός αύξησης των καθαρών πρωτογενών δημόσιων δαπανών ⁽⁷⁾ δεν θα υπερβεί το 3,3 % το 2018 και το 5,1 % το 2019, ποσοστά που αντιστοιχούν σε ετήσια διαρθρωτική προσαρμογή ύψους 0,8 % του ΑΕΠ ανά έτος. Στις 4 Δεκεμβρίου 2018, το Συμβούλιο εξέδωσε την απόφαση (ΕΕ) 2018/2020 ⁽⁸⁾, με την οποία διαπιστώνεται ότι η Ρουμανία δεν είχε λάβει αποτελεσματικά μέτρα για να ανταποκριθεί στη σύσταση του Συμβουλίου της 22ας Ιουνίου 2018 και εξέδωσε αναθεωρημένη σύσταση ⁽⁹⁾. Στη σύσταση της 4ης Δεκεμβρίου 2018, το Συμβούλιο κάλεσε τη

⁽³⁾ ΕΕ C 320 της 10.9.2018, σ. 98.

⁽⁴⁾ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Δεκεμβρίου 2013, περί καθορισμού κοινών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής, το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και περί καθορισμού γενικών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006 (ΕΕ L 347 της 20.12.2013, σ. 320).

⁽⁵⁾ Κυκλικά προσαρμοσμένο ισοζύγιο, μη συνυπολογιζόμενων έκτακτων και άλλων προσωρινών μέτρων, όπως υπολογίστηκε εκ νέου από την Επιτροπή με χρήση της από κοινού συμφωνηθείσας μεθοδολογίας.

⁽⁶⁾ Σύσταση του Συμβουλίου της 22ας Ιουνίου 2018 με σκοπό τη διόρθωση της σημαντικής παρατηρηθείσας απόκλισης από την πορεία προσαρμογής προς την επίτευξη του μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού στόχου στη Ρουμανία (ΕΕ C 223 της 27.6.2018, σ. 3).

⁽⁷⁾ Οι καθαρές πρωτογενείς δημόσιες δαπάνες αποτελούνται από τις συνολικές δημόσιες δαπάνες εξαιρουμένων των δαπανών για τόκους, των δαπανών για προγράμματα της Ένωσης που αναπληρώνονται στο σύνολό τους από ενωσιακά κονδύλια και των αλλαγών μη διακριτικής ευχέρειας στις δαπάνες για επιδόματα ανεργίας. Ο εθνικά χρηματοδοτούμενος ακαθάριστος σχηματισμός παγίου κεφαλαίου εξομαλύνεται σε περίοδο τεσσάρων ετών. Συνυπολογίζονται τα μέτρα διακριτικής ευχέρειας ή οι αυξήσεις εσόδων που είναι υποχρεωτικές διά νόμου. Έκτακτα μέτρα από πλευράς τόσο εσόδων όσο και δαπανών συμψηφίζονται.

⁽⁸⁾ Απόφαση (ΕΕ) 2018/2020 του Συμβουλίου, της 4ης Δεκεμβρίου 2018, με την οποία διαπιστώνεται ότι δεν έχει αναληφθεί αποτελεσματική δράση από τη Ρουμανία σε ανταπόκριση της σύστασης του Συμβουλίου της 22ας Ιουνίου 2018 (ΕΕ L 323 της 19.12.2018, σ. 16).

⁽⁹⁾ Σύσταση του Συμβουλίου, της 4ης Δεκεμβρίου 2018, με σκοπό τη διόρθωση της σημαντικής παρατηρηθείσας απόκλισης από την πορεία προσαρμογής προς την επίτευξη του μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού στόχου στη Ρουμανία (ΕΕ C 460 της 21.12.2018, σ. 1).

Ρουμανία να λάβει τα αναγκαία μέτρα για να διασφαλίσει ότι ο ονομαστικός ρυθμός αύξησης των καθαρών πρωτογενών δημόσιων δαπανών δεν θα υπερβεί το 4,5 % το 2019, ποσοστό που αντιστοιχεί σε ετήσια διαρθρωτική προσαρμογή ύψους 1,0 % του ΑΕΠ. Στις 14 Ιουνίου 2019, το Συμβούλιο εξέδωσε την απόφαση (ΕΕ) 2019/1002 ⁽¹⁰⁾, με την οποία διαπιστώνεται ότι η Ρουμανία δεν είχε λάβει αποτελεσματικά μέτρα για να ανταποκριθεί στη σύσταση του Συμβουλίου της 4ης Δεκεμβρίου 2018. Επιπλέον, με βάση τα απολογιστικά στοιχεία για το 2018, διαπιστώθηκε ότι η Ρουμανία παρουσιάζει σημαντική απόκλιση από την προτεινόμενη προσαρμογή το 2018. Σύμφωνα με το άρθρο 121 παράγραφος 4 της Συνθήκης και το άρθρο 10 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97, η Επιτροπή εξέδωσε προειδοποίηση προς τη Ρουμανία, στις 5 Ιουνίου 2019, ότι το 2018 είχε παρατηρηθεί σημαντική απόκλιση από την πορεία προσαρμογής για την επίτευξη του μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού στόχου. Στις 14 Ιουνίου 2019, το Συμβούλιο εξέδωσε μεταγενέστερη σύσταση ⁽¹¹⁾ με την οποία επιβεβαιώνει την ανάγκη η Ρουμανία να λάβει τα αναγκαία μέτρα για να διασφαλίσει ότι ο ονομαστικός ρυθμός αύξησης των καθαρών πρωτογενών δημόσιων δαπανών δεν θα υπερβεί το 4,5 % το 2019, ποσοστό που αντιστοιχεί σε ετήσια διαρθρωτική προσαρμογή ύψους 1,0 % του ΑΕΠ. Με βάση τις εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2019, υπάρχει κίνδυνος απόκλισης από την εν λόγω σύσταση το 2019.

- (7) Στη σύστασή του της 14ης Ιουνίου 2019, το Συμβούλιο συνέστησε στη Ρουμανία να λάβει τα αναγκαία μέτρα για να διασφαλίσει ότι ο ονομαστικός ρυθμός αύξησης των καθαρών πρωτογενών δημόσιων δαπανών δεν θα υπερβεί το 5,1 % το 2020, ποσοστό που αντιστοιχεί σε ετήσια διαρθρωτική προσαρμογή ύψους 0,75 % του ΑΕΠ. Με βάση τις εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2019, σε περίπτωση αμετάβλητων πολιτικών, υπάρχει κίνδυνος απόκλισης από την απαίτηση αυτή το 2020. Επιπλέον, σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2019, το έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης θα είναι το 2019 και το 2020 υψηλότερο από την τιμή αναφοράς του 3 % του ΑΕΠ που ορίζει η Συνθήκη. Συνολικά, το Συμβούλιο είναι της γνώμης ότι από το 2019 θα χρειαστούν σημαντικά περαιτέρω μέτρα για να εξασφαλιστεί συμμόρφωση με τις διατάξεις του συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης, λαμβανομένης υπόψη της έντονης επιδείνωσης των δημοσιονομικών προοπτικών, σύμφωνα με τη σύσταση του Συμβουλίου της 14ης Ιουνίου 2019, με σκοπό τη διόρθωση της παρατηρηθείσας σημαντικής απόκλισης από την πορεία προσαρμογής προς την επίτευξη του μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού στόχου.
- (8) Ο δημοσιονομικός προγραμματισμός της Ρουμανίας αγνοεί τακτικά τις διατάξεις του εθνικού δημοσιονομικού πλαισίου. Ο εθνικός κανόνας για το διαρθρωτικό έλλειμμα απαιτεί συμμόρφωση ή σύγκλιση με τον μεσοπρόθεσο δημοσιονομικό στόχο για διαρθρωτικό έλλειμμα που δεν υπερβαίνει το 1 % του ΑΕΠ. Το 2016, η Ρουμανία απέκλινε από τον μεσοπρόθεσο δημοσιονομικό στόχο και έκτοτε ακολουθεί αποκλίνουσα πορεία, κατά παράβαση του εθνικού κανόνα για το έλλειμμα. Οι δύο τροποποιήσεις του προϋπολογισμού του 2018 που εγκρίθηκαν το φθινόπωρο του 2018 δεν τήρησαν και πάλι διάφορους επικουρικούς κανόνες που απαγόρευαν αυξήσεις των ανώτατων ορίων για το έλλειμμα και τις δαπάνες κατά το τρέχον οικονομικό έτος. Ο προϋπολογισμός του 2019, που εγκρίθηκε από την κυβέρνηση τον Φεβρουάριο του 2019 και από το Κοινοβούλιο τον Μάρτιο, απέκλινε και πάλι από πολλούς δημοσιονομικούς κανόνες, συμπεριλαμβανομένου του κανόνα για το διαρθρωτικό έλλειμμα. Επιπλέον, όπως και τα προηγούμενα έτη, οι αρχές δεν υπέβαλαν επικαιροποίηση της μεσοπρόθεσμης δημοσιονομικής στρατηγικής στο Κοινοβούλιο εντός της προβλεπόμενης από τον νόμο προθεσμίας του Αυγούστου, υπονομεύοντας με τον τρόπο αυτό τον καθοδηγητικό του ρόλο. Επίσης, όπως και τα προηγούμενα έτη, οι αρχές δεν συμμορφώθηκαν με την υποχρέωση υπογραφής δήλωσης ότι ο προϋπολογισμός και η δημοσιονομική στρατηγική του 2019 τηρούν τους δημοσιονομικούς κανόνες και τις αρχές της δημοσιονομικής υπευθυνότητας.
- (9) Η φορολογική συμμόρφωση παραμένει σε χαμηλά επίπεδα. Όσον αφορά τον φόρο προστιθέμενης αξίας, η διαφορά μεταξύ της θεωρητικά αναμενόμενης και της πραγματικής εισπραξίας των εσόδων εξακολουθεί να είναι πολύ μεγάλη. Η εκτεταμένη άτυπη οικονομία συνιστά πρόσθετη πρόκληση για τη φορολογική συμμόρφωση, ενώ τα υψηλά επίπεδα αδήλωτης εργασίας στερούν σημαντικούς πόρους από τον κρατικό προϋπολογισμό. Επιπλέον, η διάδοση των πληρωμών σε μετρητά διευκολύνει τη φοροδιαφυγή. Κατά το παρελθόν έτος, η Ρουμανία πραγματοποίησε περιορισμένη πρόοδο όσον αφορά την αντιμετώπιση της επαναλαμβανόμενης σύστασης για τη χώρα σχετικά με την ενίσχυση της φορολογικής συμμόρφωσης και εισπραξίας των φόρων. Η εισαγωγή ηλεκτρονικών ταμειακών μηχανών που συνδέονται με το σύστημα πληροφορικής της φορολογικής διοίκησης προχωρεί μάλλον αργά. Η φορολογική διοίκηση λαμβάνει μέτρα για τη δημιουργία συστήματος εκτίμησης κινδύνου για τον έλεγχο των φορολογουμένων.
- (10) Μετά από αρκετά έτη συνεχών προσπαθειών για την εξυγίανση του χρηματοπιστωτικού τομέα, το 2018 η χρηματοπιστωτική σταθερότητα τέθηκε και πάλι υπό πίεση από μια σειρά κυβερνητικών και κοινοβουλευτικών νομοθετικών πρωτοβουλιών. Ο φόρος επί των περιουσιακών στοιχείων των τραπεζών που εγκρίθηκε από την κυβέρνηση με έκτακτο διάταγμα στα τέλη Δεκεμβρίου 2018, χωρίς εκτίμηση επιπτώσεων ή διαβούλευση με τα ενδιαφερόμενα μέρη, προκάλεσε

⁽¹⁰⁾ Απόφαση του Συμβουλίου (ΕΕ) 2019/1002, της 14ης Ιουνίου 2019, με την οποία διαπιστώνεται ότι δεν έχουν ληφθεί αποτελεσματικά μέτρα από τη Ρουμανία σε εφαρμογή της σύστασης του Συμβουλίου της 4ης Δεκεμβρίου 2018 (ΕΕ L 163 της 20.6.2019, σ. 62).

⁽¹¹⁾ Σύσταση του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 2019, με σκοπό τη διόρθωση της σημαντικής παρατηρηθείσας απόκλισης από την πορεία προσαρμογής προς την επίτευξη του μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού στόχου στη Ρουμανία (ΕΕ C 210 της 21.6.2019, σ. 1).

ορισμένες σοβαρές ανησυχίες σχετικά με τον αρνητικό του αντίκτυπο στην κατάσταση προληπτικής εποπτείας των τραπεζών, την άσκηση της νομισματικής πολιτικής και, εντέλει, τις επενδύσεις και την οικονομική ανάπτυξη. Ο τρόπος έκδοσης και οι διατάξεις του είχαν σημαντικό αρνητικό αντίκτυπο στη συναλλαγματική ισοτιμία, στην ικανότητα του κράτους να δανειζεται από την αγορά και, τελικά, στην αντίληψη των ενδιαφερομένων για τους λειτουργικούς κινδύνους. Ενώ ορισμένες αμφιλεγόμενες πτυχές του φόρου τροποποιήθηκαν τον Μάρτιο του 2019, οι αλλαγές εγκρίθηκαν εκ νέου με έκτακτο κυβερνητικό διάταγμα και χωρίς εκτίμηση επιπτώσεων. Οι πιο προβληματικές πτυχές του τραπεζικού φόρου επί του συνόλου των περιουσιακών στοιχείων καταργήθηκαν. Ωστόσο, με τη νέα διατύπωση, ο φόρος μπορεί να στρεβλώσει τα κίνητρα για τη λήψη δανείων, γεγονός που θα μπορούσε να οδηγήσει σε κακή κατανομή των πιστώσεων προς την οικονομία. Οι δυνητικές επιπτώσεις αυτών των αλλαγών στη μετάδοση της νομισματικής πολιτικής θα πρέπει να αξιολογηθούν. Διάφορες νομοθετικές πρωτοβουλίες που εγκρίθηκαν από το Κοινοβούλιο στα τέλη του 2018, μολονότι κηρύχθηκαν αντισυνταγματικές από το Συνταγματικό Δικαστήριο τον Μάρτιο του 2019, άσκησαν πρόσθετη πίεση στον τραπεζικό τομέα και ενίσχυσαν τη γενική αντίληψη για την ύπαρξη απρόβλεπτου νομικού πλαισίου. Η εμπειρία του παρελθόντος δείχνει ότι τέτοιου είδους πρωτοβουλίες θα μπορούσαν να αναληφθούν εκ νέου από τον νομοθέτη.

- (11) Ο νέος συνταξιοδοτικός νόμος, που εγκρίθηκε από το Κοινοβούλιο τον Δεκέμβριο του 2018, είναι πιθανό να θέσει σε κίνδυνο τη διατηρησιμότητα των δημόσιων οικονομικών. Το συνταξιοδοτικό μόριο, δηλαδή η κύρια παράμετρος που χρησιμοποιείται για την τιμαριθμική αναπροσαρμογή των συντάξεων, αναμένεται να αυξηθεί κατά 15 % τον Σεπτέμβριο του 2019 και κατά 40 % τον Σεπτέμβριο του 2020. Ο συνταξιοδοτικός νόμος θα αλλάξει διάφορες παραμέτρους που χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό των συνταξιοδοτικών παροχών. Ειδικότερα, η αξία του συνταξιοδοτικού μορίου πρόκειται να αυξηθεί, καθώς ο συντελεστής αναπροσαρμογής των υφιστάμενων συντάξεων δεν θα συγκλίνει πλέον με τις τιμές, αλλά θα εξακολουθήσει αντίθετα να συντίθεται μόνιμα από μισθούς και τιμές. Επιπλέον, θα μειωθεί η περίοδος καταβολής εισφορών που χρησιμοποιείται για τον υπολογισμό της σύνταξης ενός ατόμου, με αποτέλεσμα την αύξηση των συνταξιοδοτικών δαπανών για νέες συντάξεις. Ωστόσο, η κατάργηση του διορθωτικού δείκτη για τις νέες συντάξεις (που χρησιμοποιούνταν για τη μερική σύνδεση της πρώτης σύνταξης με τους μισθούς) θα μετριάσει τη συνολική αύξηση των συνταξιοδοτικών δαπανών που προκαλείται από τις άλλες παραμέτρους. Ορισμένες διαρθρωτικές προκλήσεις που επηρεάζουν την επάρκεια των συντάξεων δεν έχουν ακόμη αντιμετωπιστεί. Η πραγματική μέση ηλικία συνταξιοδότησης προσεγγίζει τον μέσο όρο της Ένωσης, αλλά δεν είναι ίση μεταξύ γυναικών και ανδρών. Σε συνδυασμό με τις συντομότερες περιόδους καταβολής εισφορών για τις γυναίκες, αυτό οδηγεί σε σημαντική συνταξιοδοτική ανισότητα μεταξύ των φύλων.
- (12) Η μεταρρύθμιση του συνταξιοδοτικού συστήματος που θεσπίστηκε το 2008 ανακλήθηκε σταδιακά. Μετά από επανειλημμένες αναβολές των προγραμματισμένων αυξήσεων των εισφορών στα συνταξιοδοτικά ταμεία του δεύτερου πυλώνα, οι οποίες έπρεπε να είχαν ανέλθει στο 6 % των ακαθάριστων μισθών μέχρι το 2016, οι εισφορές μειώθηκαν στο 3,75 % των ακαθάριστων μισθών το 2018. Τα συνταξιοδοτικά ταμεία του δεύτερου πυλώνα αποδυναμώθηκαν περαιτέρω από σειρά μέτρων που εγκρίθηκαν από την κυβέρνηση με έκτακτο διάταγμα στα τέλη του 2018. Οι εισφορές στα ταμεία αυτά κατέστησαν προαιρετικές μετά από ελάχιστη πενταετή περίοδο καταβολής εισφορών. Οι ελάχιστες κεφαλαιακές απαιτήσεις για τις εταιρείες διαχείρισης κεφαλαίων συνταξιοδοτικών ταμείων του δεύτερου πυλώνα αυξήθηκαν σημαντικά, με αποτέλεσμα να υπάρχει κίνδυνος εξόδου εταιρειών διαχείρισης κεφαλαίων από τη ρουμανική αγορά. Τα διοικητικά τέλη που επιβάλλονται στις ακαθάριστες εισφορές μειώθηκαν επίσης σημαντικά, επηρεάζοντας έτσι δυνητικά τα οικονομικά αποτελέσματα των εταιρειών διαχείρισης κεφαλαίων και αυξάνοντας την πιθανότητα εξόδου των εταιρειών από την αγορά. Αυτό θα μπορούσε να έχει αρνητικές συνέπειες για την ανάπτυξη της τοπικής κεφαλαιαγοράς και της ομάδας των θεσμικών επενδυτών, αλλά και να στερήσει την οικονομία από μια πολύ αναγκαία πηγή μακροπρόθεσμων επενδύσεων. Επιπλέον, η αποδυνάμωση ή η κατάργηση του δεύτερου πυλώνα θα έχει ως αποτέλεσμα τη μείωση της διαφοροποίησης του συνταξιοδοτικού εισοδήματος και την έκθεση των συντάξεων σε υψηλότερους πολιτικούς και δημογραφικούς κινδύνους. Τον Μάρτιο του 2019, με έκτακτο διάταγμα, η κυβέρνηση διατήρησε τις νέες ελάχιστες κεφαλαιακές απαιτήσεις για τις εταιρείες διαχείρισης κεφαλαίων, αλλά ανέβαλε για τον Δεκέμβριο του 2019 την προθεσμία καταβολής ολόκληρου του πρόσθετου κεφαλαίου. Τον Μάιο του 2019, η κυβέρνηση μείωσε σημαντικά τις ελάχιστες κεφαλαιακές απαιτήσεις για τις εταιρείες διαχείρισης συνταξιοδοτικών κεφαλαίων, αντισταθμίζοντας εν μέρει την αύξηση που αποφασίστηκε τον Δεκέμβριο του 2018. Άλλες διατάξεις του έκτακτου διατάγματος του Δεκεμβρίου 2018, οι οποίες θέτουν σε κίνδυνο τη βιωσιμότητα των συνταξιοδοτικών ταμείων του δεύτερου πυλώνα, παραμένουν αμετάβλητες.
- (13) Οι προκλήσεις που συνδέονται με την ποιότητα και τη συμμετοχικότητα του συστήματος εκπαίδευσης και κατάρτισης έχουν αρνητικό αντίκτυπο στο δυναμικό ανάπτυξης χωρίς αποκλεισμούς της Ρουμανίας. Παρότι ο προϋπολογισμός αυξήθηκε το 2019, οι δαπάνες για την εκπαίδευση παραμένουν από τις χαμηλότερες στην Ένωση, ιδίως στα επίπεδα εκπαίδευσης που είναι κείρας σημασίας για την πρόληψη της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου (που παραμένει υψηλή), την εξασφάλιση ίσων ευκαιριών και την αντιμετώπιση των ανισοτήτων αργότερα στη ζωή. Η συμμετοχή στην ποιοτική προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα παραμένει κάτω από τον μέσο όρο της Ένωσης, εν μέρει λόγω της έλλειψης εγκαταστάσεων. Αυτό έχει συνέπειες για τη συμμετοχή των γυναικών στην αγορά εργασίας, καθώς και για την έγκαιρη απόκτηση δεξιοτήτων. Ο εκσυγχρονισμός του σχολικού δικτύου και η βελτιστοποίηση για την αντιμετώπιση των δημογραφικών τάσεων παρουσιάζουν υστέρηση, καθώς το 10 % των σχολείων είναι υπερπλήρη, ενώ το 58 % έχει πλεονάζουσα δυναμικότητα. Οι προκλήσεις όσον αφορά την απόκτηση βασικών και ψηφιακών δεξιοτήτων είναι σημαντικές. Οι ικανότητες των εκπαιδευτικών για την εφαρμογή μιας προσέγγισης με επίκεντρο τον εκπαιδευόμενο δεν είναι επαρκώς ανεπτυγμένες. Οι ανισότητες μεταξύ αγροτικών και αστικών περιοχών εξακολουθούν να υφίστανται και οι ευάλωτες ομάδες, συμπεριλαμβανομένων των Ρομά, εξακολουθούν να έχουν περιορισμένη πρόσβαση σε εκπαίδευση υψηλής ποιότητας και χωρίς αποκλεισμούς.

- (14) Η αγορά εργασίας υφίσταται αυξανόμενη πίεση, καθώς το ποσοστό ανεργίας (4,2 % το 2018) είναι πολύ χαμηλό, ενώ το εργατικό δυναμικό μειώνεται και οι ελλείψεις δεξιοτήτων επιμένουν. Το ποσοστό των γυναικών στον οικονομικά ενεργό πληθυσμό, ιδίως για τις νέες και τις μεσήλικες, είναι χαμηλό. Αυτό οφείλεται κυρίως στις προσωπικές και οικογενειακές ευθύνες και στη χαμηλή συμμετοχή παιδιών ηλικίας 0-3 ετών στις επίσημες δομές παιδικής φροντίδας. Οι ενεργητικές πολιτικές για την αγορά εργασίας προσφέρουν περιορισμένη ανταπόκριση στις ανάγκες της αγοράς εργασίας, με μέτρα που επικεντρώνονται κυρίως σε οικονομικά κίνητρα και όχι σε ειδικά προσαρμοσμένες και ολοκληρωμένες προσεγγίσεις. Η καθυστέρηση της προγραμματισμένης μεταρρύθμισης της δημόσιας υπηρεσίας απασχόλησης εξακολουθεί να αποτελεί σημαντικό εμπόδιο για την εκσυγχρονισμένη παροχή υπηρεσιών προς τους εργοδότες και τους ανέργους. Η αναβάθμιση των δεξιοτήτων και η παροχή ολοκληρωμένων υπηρεσιών είναι επίσης ασθενείς. Οι δεξιότητες δεν εξελίσσονται ανάλογα με τις ανάγκες των επεκτεινόμενων οικονομικών τομέων, ενώ το 81 % των εργοδοτών αντιμετωπίζει δυσκολίες όσον αφορά την πλήρωση των κενών θέσεων εργασίας. Ο τομέας των ΤΠΕ μεγεθύνεται, ενώ ο αριθμός των Ρουμάνων ηλικίας 20-29 ετών που κατέχουν πτυχίο φυσικής, τεχνολογίας, μηχανικής ή μαθηματικών μειώθηκε μεταξύ 2014 και 2016. Επί του παρόντος δεν υπάρχει συνολική ή τομεακή αξιολόγηση των αναγκών σε δεξιότητες και οι προβλέψεις δεξιοτήτων παραμένουν αχρησιμοποίητες, με αποτέλεσμα να παρεμποδίζεται η προσαρμογή του συστήματος εκπαίδευσης και κατάρτισης στις ανάγκες της αγοράς εργασίας. Η εφαρμογή διττής επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης για την αντιμετώπιση των ελλείψεων σε δεξιότητες έχει αρχίσει. Ωστόσο, η επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση εξακολουθεί να θεωρείται δεύτερη επιλογή από τους σπουδαστές και τους γονείς, και το σχετικά χαμηλό ποσοστό απασχόλησης των πρόσφατων αποφοίτων επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης υποδηλώνει ότι η συνάφεια με την αγορά εργασίας αποτελεί πρόκληση. Η τριτοβάθμια εκπαίδευση δεν είναι επαρκώς εναρμονισμένη με την αγορά εργασίας. Αν και το ποσοστό ολοκλήρωσης της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης έχει διπλασιαστεί την τελευταία δεκαετία, παραμένει χαμηλό.
- (15) Παρά τις πρόσφατες βελτιώσεις, η φτώχεια και η εισοδηματική ανισότητα παραμένουν σε υψηλά επίπεδα, ενώ και οι περιφερειακές ανισότητες γίνονται βαθύτερες. Ένας στους τρεις Ρουμάνους εξακολουθεί να διατρέχει κίνδυνο φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού, ενώ πλήττονται περισσότερο συγκεκριμένες ομάδες όπως τα παιδιά, οι Ρομά, τα άτομα με αναπηρία και οι ηλικιωμένοι. Οι κοινωνικές υπηρεσίες χαρακτηρίζονται από ανεπαρκή ποιότητα και κάλυψη και άνιση γεωγραφική κατανομή, που δεν συνδέονται με τις ειδικές ανάγκες των κοινοτήτων. Μόνο το 20 % περίπου των διοικητικών εδαφικών ενότητων διαθέτει αδειοδοτημένες κοινωνικές υπηρεσίες. Οι υπηρεσίες είναι συνήθως συγκεντρωμένες γύρω από τις πλουσιότερες ή αστικές περιοχές, ενώ οι ανάγκες είναι πιο πιεστικές στις φτωχότερες, αγροτικές περιοχές και περιφέρειες. Η περιορισμένη ενοποίηση των υπηρεσιών απασχόλησης, εκπαίδευσης, υγείας και των κοινωνικών υπηρεσιών δεν επιτρέπει τη βιώσιμη ένταξη διαφόρων μειονεκτούσων ομάδων. Στα άτομα με αναπηρία προσφέρεται περιορισμένη μόνο υποστήριξη για ανεξάρτητη διαβίωση και πρόσβαση στην απασχόληση. Η κατάσταση της κοινότητας των Ρομά εμφανίζει πολύ μικρή πρόοδο. Η στέρηση στέγασης είναι η υψηλότερη στην Ένωση και είναι επίζημια για την κοινωνική ένταξη. Οι πολιτικές στέγασης αποκεντρώνονται χωρίς στρατηγικό πλαίσιο, και οι φτωχές κοινότητες συχνά δεν διαθέτουν οικονομικούς πόρους. Ο κοινωνικός δείκτης αναφοράς που χρησιμοποιείται ως βάση για τις περισσότερες κοινωνικές παροχές δεν έχει επικαιροποιηθεί από το 2008 και έχει επίσης υποτιμηθεί σημαντικά σε σχέση με τον κατώτατο μισθό. Ως εκ τούτου, τα ποσοστά φτώχειας για τα άτομα με χαμηλή και πολύ χαμηλή ένταση εργασίας έχουν αυξηθεί κατά 50 % από το 2010. Επιπλέον, η κοινωνική ασφάλιση των εργαζομένων με άτυπες μορφές απασχόλησης είναι ανεπαρκής. Ένας στους τρεις εργαζομένους με άτυπες μορφές απασχόλησης διατρέχει τον κίνδυνο σοβαρής υλικής στέρησης. Οι ημερήσιοι και εποχικοί εργαζόμενοι δεν έχουν επίσημη πρόσβαση σε δικαιώματα κοινωνικής ασφάλισης που να καλύπτουν την ανεργία, την άδεια μητρότητας, τα ατυχήματα και τους επαγγελματικούς τραυματισμούς. Η εφαρμογή της μεταρρύθμισης του ελάχιστου εισοδήματος ένταξης που άρχισε το 2016, η οποία θα αυξήσει την κάλυψη και την επάρκεια της κοινωνικής πρόνοιας, αναβλήθηκε περαιτέρω για το 2021.
- (16) Ο κοινωνικός διάλογος χαρακτηρίζεται από χαμηλή κάλυψη των συλλογικών συμβάσεων, ιδίως σε τομεακό επίπεδο, λόγω και του υφιστάμενου ορισμού των τομέων. Οι αρχές έχουν δρομολογήσει σχέδια για την αναθεώρηση των ορισμών των οικονομικών τομέων, αλλά δεν έχει επιτευχθεί ακόμη συμφωνία. Πέρα από το πλαίσιο των συλλογικών διαπραγματεύσεων, η έγκαιρη και ουσιαστική συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων σε θέματα πολιτικής και μεταρρυθμίσεων είναι περιορισμένη. Ο κοινωνικός διάλογος ως επί το πλείστον πραγματοποιείται επισήμως, στο πλαίσιο του Οικονομικού και Κοινωνικού Συμβουλίου και των επιτροπών κοινωνικού διαλόγου. Ωστόσο, παρά το καθιερωμένο πλαίσιο διαλόγου και διαβουλεύσεων, η σταθερότητα και ο ρόλος αυτών των θεσμών έχουν αποδυναμωθεί κατά το τελευταίο έτος.
- (17) Μετά από έτη μέτριας αύξησης των μισθών, η Ρουμανία παρουσιάζει έναν από τους ταχύτερους ρυθμούς αύξησης των μισθών στην Ένωση. Αυτό οφείλεται στις κυβερνητικές πολιτικές για την αύξηση των μισθών του δημόσιου τομέα και των κατώτατων μισθών, στο άνευ προηγουμένου χαμηλό ποσοστό ανεργίας και στις διαρθρωτικές ελλείψεις σε εργατικό δυναμικό. Ο κατώτατος μισθός εξακολουθεί να καθορίζεται με μη συστηματικό τρόπο, χωρίς αντικειμενικό μηχανισμό. Οι διαδοχικές αυξήσεις επί σειρά ετών είχαν ως αποτέλεσμα ένας στους τρεις εργαζομένους να λαμβάνει τον κατώτατο μισθό το 2017, ποσοστό σχεδόν τέσσερις φορές υψηλότερο από ό,τι το 2011.
- (18) Το σύστημα υγείας αντιμετωπίζει πολλές προκλήσεις. Η χαμηλή χρηματοδότηση, η αναποτελεσματική χρήση των δημόσιων πόρων και η έλλειψη μεταρρυθμίσεων περιορίζουν την αποτελεσματικότητα του συστήματος υγείας. Η συνεχιζόμενη μετανάστευση στο εξωτερικό οδήγησε σε σημαντική έλλειψη ιατρών και νοσοκόμων. Οι υποδομές υγείας και η διάδοση των άτυπων πληρωμών παραμένουν πηγές ανησυχίας. Η πρόσβαση σε υπηρεσίες ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης για

όσους ζουν σε αγροτικές περιοχές και για τις ευπαθείς ομάδες είναι περιορισμένη. Οι παράγοντες αυτοί με τη σειρά τους έχουν αρνητικό αντίκτυπο στην υγεία των ανθρώπων, η οποία παραμένει κάτω από τον μέσο όρο της Ένωσης, παρά τις πρόσφατες βελτιώσεις. Οι βελτιώσεις στον τομέα της φροντίδας σε επίπεδο τοπικής κοινότητας είναι ιδιαίτερα αναγκαίες, αλλά καθυστερούν. Το πιλοτικό έργο για τη δημιουργία κέντρων φροντίδας σε επίπεδο τοπικής κοινότητας έχει αρχίσει με καθυστέρηση, γεγονός που επηρεάζει αρνητικά την ανάπτυξη ολοκληρωμένων υπηρεσιών φροντίδας. Ο τομέας της μακροχρόνιας περίθαλψης δεν είναι έτοιμος να αντιμετωπίσει την ταχεία γήρανση του πληθυσμού. Υπάρχουν πολύ λίγες υπηρεσίες κατ' οίκον και υπηρεσίες ημερήσιας φροντίδας, κυρίως συγκεντρωμένες σε περιοχές με υψηλότερο εισόδημα. Η κάλυψη και οι δημόσιες δαπάνες για τη μακροχρόνια περίθαλψη είναι μεταξύ των χαμηλότερων στην Ένωση και η πρόσβαση στη μακροχρόνια περίθαλψη, την αποκατάσταση και την παρηγορητική φροντίδα είναι περιορισμένη.

- (19) Η ποιότητα των υποδομών, μεταξύ άλλων και στους τομείς των μεταφορών, της ενέργειας, των αποβλήτων και των λυμάτων, παραμένει κακή και περιορίζει τις αναπτυξιακές προοπτικές της Ρουμανίας. Παρά τις σημαντικές δημόσιες επενδύσεις μετά την ένταξη της Ρουμανίας στην Ένωση, οι υλικές υποδομές της παραμένουν ελλιπώς ανεπτυγμένες. Η γενική κατάσταση και η αξιοπιστία των οδικών και σιδηροδρομικών δικτύων είναι πολύ κακές. Οι υποδομές δεν συμβαδίζουν με τη ζήτηση κυκλοφορίας που δημιουργείται από μια επεκτεινόμενη οικονομία. Το οδικό δίκτυο είναι από τα λιγότερο ανεπτυγμένα στην Ένωση και η μεταρρύθμιση του σιδηροδρομικού τομέα καθυστερεί. Οι εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου από τις οδικές μεταφορές έχουν αυξηθεί σημαντικά την τελευταία πενταετία. Επιπλέον, οι ιδιαίτερα ανεπαρκείς επενδύσεις για συντήρηση έχουν μειώσει την ταχύτητα των συρμών και έχουν επηρεάσει τους χρόνους παράδοσης των σιδηροδρομικών εμπορευματικών μεταφορών. Οι αστικές συγκοινωνίες πάσχουν από χρόνια υποχρηματοδότηση, ανεπαρκή οργάνωση του τομέα και ασθενή διοικητική ικανότητα των τοπικών παρόχων. Επιπλέον, εξακολουθούν να υπάρχουν ελλείψεις στους τομείς των υποδομών ενέργειας, αποβλήτων, υδάτων και λυμάτων, καθώς και των ενεργειακών διασυνδέσεων. Το σύστημα διαχείρισης αποβλήτων εξακολουθεί να χαρακτηρίζεται από πολύ χαμηλό ποσοστό ανακύκλωσης αστικών αποβλήτων και πολύ υψηλά ποσοστά υγειονομικής ταφής. Εξακολουθούν να υπάρχουν προκλήσεις όσον αφορά την επίτευξη του στόχου της ενεργειακής απόδοσης, και ειδικότερα εξακολουθεί να υπάρχει ευρύ περιθώριο βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης των κτιρίων.
- (20) Η συνολική ικανότητα καινοτομίας της Ρουμανίας παραμένει χαμηλή και η μελλοντική ανταγωνιστικότητά της απειλείται από το μεγάλο χάσμα παραγωγικότητας και καινοτομίας μεταξύ των ξένων και των εγχώριων επιχειρήσεων. Οι επενδύσεις της Ρουμανίας σε έρευνα και ανάπτυξη είναι οι χαμηλότερες στην Ένωση (0,5 % του ΑΕΠ) και οι δημόσιες δαπάνες για έρευνα και ανάπτυξη μειώθηκαν περαιτέρω από 0,32 % του ΑΕΠ το 2011 σε 0,21 % του ΑΕΠ το 2017, γεγονός που εμποδίζει την ανάπτυξη ικανοτήτων. Κατά συνέπεια, η ποιότητα της δημόσιας επιστημονικής βάσης παραμένει πολύ χαμηλή και οι δεσμοί μεταξύ επιστήμης και επιχειρήσεων δεν έχουν αναπτυχθεί επαρκώς. Επειδή ο αριθμός των αποφοίτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στους τομείς της φυσικής, της τεχνολογίας, της μηχανικής και των μαθηματικών έχει επίσης μειωθεί περαιτέρω, οι ελλείψεις δεξιοτήτων αποτελούν σημαντική πρόκληση για το καινοτόμο δυναμικό της ρουμανικής οικονομίας. Η ψηφιοποίηση αποτελεί βασική πρόκληση για τη βελτίωση της καινοτομίας και της ανταγωνιστικότητας της Ρουμανίας. Η Ρουμανία έχει χαμηλές επιδόσεις σε πολλές συνιστώσες του Δείκτη Ψηφιακής Οικονομίας και Κοινωνίας, συμπεριλαμβανομένων των ψηφιακών δημόσιων υπηρεσιών, των ψηφιακών δεξιοτήτων του συνολικού πληθυσμού και της ψηφιοποίησης των επιχειρήσεων.
- (21) Η Ρουμανία σημείωσε περιορισμένη πρόοδο όσον αφορά την υλοποίηση μιας ειδικής για τη χώρα σύστασης σχετικά με την ενίσχυση της ιεράρχησης και της προετοιμασίας των έργων σε δημόσιες επενδύσεις. Το υπουργείο Οικονομικών είναι αρμόδιο για την κατάρτιση καταλόγου προτεραιοτήτων για τα έργα δημοσίων επενδύσεων που υπερβαίνουν τα 100 εκατ. RON (21 εκατ. EUR) και την παρακολούθηση της υλοποίησής τους, αλλά τα έργα τελούν υπό τη διαχείριση των οικείων υπουργείων. Ο κατάλογος των έργων προτεραιότητας περιλαμβάνει επί του παρόντος 136 έργα, κυρίως στον τομέα των μεταφορών. Τα περισσότερα από αυτά τα έργα προτεραιότητας θα μπορούσαν να συγχρηματοδοτηθούν από ταμεία της Ένωσης. Η απορρόφηση των κονδυλίων της Ένωσης παρεμποδίζεται από παράγοντες όπως η περιορισμένη διοικητική ικανότητα για προετοιμασία, ιεράρχηση και υλοποίηση μεγάλων επενδυτικών έργων. Παρά το γεγονός ότι τελευταίως προετοιμάζονται μεγάλα έργα υποδομών και αποστέλλονται προς έγκριση στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ορισμένα σημαντικά έργα, όπως ο αυτοκινητόδρομος Sibiu-Pitești (που εξασφαλίζει τη συνδεσιμότητα με τους διαδρόμους Ρήνου-Δούναβη και Ανατολής-Ανατολικής Μεσογείου των ΔΕΔ-Μ), εξακολουθούν να απουσιάζουν και η υλοποίηση σε γενικές γραμμές εξακολουθεί να υστερεί. Επιπλέον, η απορρόφηση κονδυλίων της Ένωσης μέχρι σήμερα κυρίως αφορά έργα που είχαν καταρτιστεί για την προηγούμενη περίοδο προγραμματισμού, ενώ δεν έχει ακόμη αναπτυχθεί πλήρως μια σειρά νέων έργων για την τρέχουσα περίοδο.
- (22) Η αποτελεσματική σύναψη δημοσίων συμβάσεων είναι κείρας σημασίας για την επίτευξη σημαντικών στόχων πολιτικής στη Ρουμανία, συμπεριλαμβανομένων των αποδοτικών δημόσιων δαπανών, του εκσυγχρονισμού της δημόσιας διοίκησης και της προώθησης της καινοτομίας, της βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης. Η Ρουμανία σημείωσε περιορισμένη πρόοδο όσον αφορά την εφαρμογή της σύστασης για τη χώρα για βελτίωση της διαφάνειας των δημοσίων συμβάσεων. Η αποτελεσματικότητα των δημοσίων συμβάσεων εξακολουθεί να αποτελεί πρόβλημα, ενώ διακυβεύεται η μη αναστρεψιμότητα ορισμένων μέτρων, ιδίως του εξορθολογισμού του προληπτικού ελέγχου. Η εθνική στρατηγική για τις δημόσιες συμβάσεις τονίζει τη σημασία του ενιαίου προληπτικού ελέγχου που διενεργείται από την Εθνική Υπηρεσία Δημοσίων Συμβάσεων. Οι επαναλαμβανόμενες νομοθετικές πρωτοβουλίες κινδυνεύουν να υπονομεύσουν την επίτευξη των στόχων της στρατηγικής. Η προβλεψιμότητα και η σταθερότητα της νομοθεσίας για τις δημόσιες συμβάσεις παραμένουν σημαντικές προκλήσεις, ενώ η εθνική στρατηγική για τις δημόσιες συμβάσεις δεν εφαρμόζεται πλήρως.

- (23) Η διεξαγωγή της χάραξης δημόσιας πολιτικής έχει καταστεί ολοένα και πιο απρόβλεπτη, επιβαρύνοντας το επιχειρηματικό περιβάλλον. Πρόσφατο παράδειγμα είναι η έγκριση με έκτακτο κυβερνητικό διάταγμα ενός συνόλου εκτεταμένων μέτρων που επηρεάζουν τη λειτουργία του τραπεζικού τομέα, τους διαχειριστές συνταξιοδοτικών κεφαλαίων του δεύτερου πυλώνα και τις εταιρείες ενέργειας και τηλεπικοινωνιών, χωρίς διαβούλευση με τα ενδιαφερόμενα μέρη ή εκτίμηση επιπτώσεων. Οι εκτιμήσεις επιπτώσεων των κανονιστικών ρυθμίσεων εξακολουθούν να αποτελούν τυπική διαδικασία, ενώ η ποιότητα και η πραγματική χρήση τους διαφέρουν σημαντικά μεταξύ των διαφόρων τομέων. Ο ποιοτικός έλεγχος των εκτιμήσεων επιπτώσεων των κανονιστικών ρυθμίσεων και του σχεδιασμού πολιτικής είναι περιορισμένος. Δεν υπάρχει βιώσιμος μηχανισμός παρακολούθησης της πολιτικής με διαφανές σύστημα υποβολής εκθέσεων και εκ των υστέρων αξιολογήσεις. Σημαντικές νομοθετικές πρωτοβουλίες ανακοινώνονται συχνά μόλις πριν από την έγκρισή τους. Η συμμετοχή των ενδιαφερομένων στον σχεδιασμό και την εφαρμογή των μεταρρυθμίσεων είναι περιορισμένη και σπανίως γίνεται πραγματικός διάλογος, παρόλο που υπάρχουν οι σχετικές θεσμικές δομές. Οι επαχθείς διοικητικές διαδικασίες επηρεάζουν ιδιαίτερα τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις. Για παράδειγμα, οι επαχθείς διοικητικές διαδικασίες για τη σύσταση επιχειρήσεων, καθώς και οι κανονιστικές απαιτήσεις που επιβάλλονται στους παρόχους υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένων των νομοθετικά κατοχυρωμένων επαγγελμάτων, εμποδίζουν την περαιτέρω ανάπτυξη της αγοράς. Η έκδοση της σχετικής νομοθεσίας για τη διαχείριση των ανθρώπινων πόρων στη δημόσια διοίκηση καθυστερεί ακόμη. Ο μεγάλος κατακερματισμός των αρμοδιοτήτων και των πόρων επηρεάζει τη συνέπεια και τη διαθεσιμότητα των δημόσιων υπηρεσιών που παρέχονται, ιδίως σε τοπικό επίπεδο. Οι εθνικές και περιφερειακές στρατηγικές για τις διάφορες δημόσιες υπηρεσίες δεν αποτυπώνονται σε ολοκληρωμένα μέτρα σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο. Η χρηματοδότηση των δημόσιων υπηρεσιών είναι άνιση σε ολόκληρη τη χώρα και συχνά δεν ανταποκρίνεται στις τοπικές ανάγκες. Δεν λαμβάνονται υπόψη παράγοντες όπως μια ενοποιημένη στρατηγική προσέγγιση ανά είδος υπηρεσίας, τα υφιστάμενα κενά και οι ανάγκες ανάπτυξης νέων υπηρεσιών. Τα έσοδα των τοπικών αρχών στερούνται σταθερότητας και προβλεψιμότητας. Έχουν ληφθεί περιορισμένα μέτρα για τη βελτίωση της ισορροπίας μεταξύ των αρμοδιοτήτων που αποκεντρώνονται και της κατανομής των χρηματοδοτικών πόρων, ώστε οι τοπικές αρχές να είναι σε θέση να παρέχουν ποιοτικές υπηρεσίες. Απαιτούνται πρόσθετα μέτρα για την αύξηση της διοικητικής ικανότητας σε τοπικό επίπεδο.
- (24) Οι κρατικές επιχειρήσεις διαδραματίζουν κεντρικό ρόλο σε τομείς υποδομών ζωτικής σημασίας, όπως η ενέργεια και οι σιδηροδρομικές μεταφορές. Οι οικονομικές και δημοσιονομικές επιδόσεις τους βελτιώθηκαν πρόσφατα, χάρη στο ευνοϊκό μακροοικονομικό περιβάλλον. Ωστόσο, η διαφάνεια και η δημοσιοποίηση χρηματοοικονομικών και επιχειρησιακών αποτελεσμάτων δεν έχουν βελτιωθεί και οι κανόνες εταιρικής διακυβέρνησης εξακολουθούν να εφαρμόζονται μόνο sporadικά. Συγκεκριμένα παραδείγματα είναι ο επαναλαμβανόμενος διορισμός προσωρινών διοικητικών συμβουλίων, σε αντίθεση με το πνεύμα του νόμου, και η παράλειψη χρήσης των εργαλείων επιβολής που προβλέπονται από τη νομοθεσία για τις μη συμμορφούμενες εταιρείες. Οι κίνδυνοι να αποδυναμωθεί σημαντικά η νομοθεσία για τις κρατικές επιχειρήσεις δεν έχουν μειωθεί. Αυτό ισοδυναμεί με αντιστροφή της προόδου που έχει σημειωθεί όσον αφορά τις συστάσεις ανά χώρα του 2015 και του 2016. Ως εκ τούτου, βασικές προϋποθέσεις για την προώθηση της αποδοτικής χρήσης των δημόσιων πόρων υποβαθμίζονται, γεγονός που προλείπει το έδαφος για στρέβλωση των επενδυτικών αποφάσεων. Η μεταβίβαση της κυριότητας πολλών από τις μεγαλύτερες κρατικές επιχειρήσεις στο νέο Κρατικό Ταμείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων θα απαιτήσει την πλήρη εφαρμογή αυστηρών κανόνων εταιρικής διακυβέρνησης τόσο για το Ταμείο όσο και για τις εταιρείες του χαρτοφυλακίου του.
- (25) Οι εξελίξεις κατά τη διάρκεια του παρελθόντος έτους έχουν εγείρει ανησυχίες όσον αφορά το κράτος δικαίου και έχουν ενισχύσει τις προηγούμενες σοβαρές ανησυχίες σχετικά με τη μη αναστρεψιμότητα και τη διατηρησιμότητα της προηγούμενης προόδου της Ρουμανίας όσον αφορά τη μεταρρύθμιση του δικαστικού της συστήματος και την καταπολέμηση της διαφθοράς υψηλού επιπέδου. Τα ζητήματα αυτά παρακολουθούνται στο πλαίσιο του μηχανισμού συνεργασίας και ελέγχου. Οι τροποποιήσεις τριών νόμων που αφορούν τη δικαιοσύνη είναι πλέον σε ισχύ και περιλαμβάνουν σειρά μέτρων που αποδυναμώνουν τις νομικές εγγυήσεις για την ανεξαρτησία της δικαιοσύνης. Τα μέτρα αυτά είναι πιθανόν να υπονομεύσουν τόσο την αποτελεσματικότητα του καθημερινού έργου των δικαστών και εισαγγελέων όσο και την εμπιστοσύνη του κοινού στο δικαστικό σώμα. Ασκείται πίεση σε δικαστικά όργανα και σε μεμονωμένους δικαστές, μεταξύ άλλων με τη δημιουργία εξειδικευμένου τμήματος δίωξης εγκλημάτων που εικάζεται ότι διαπράχθηκαν από δικαστές. Τα εν εξελίξει μέτρα για την τροποποίηση του ποινικού κώδικα και του κώδικα ποινικής δικονομίας θα έχουν αρνητικό αντίκτυπο στην αποτελεσματικότητα των ποινικών ερευνών και δικών και θα περιορίσουν επίσης την αντικειμενική υπόσταση του εγκλήματος της διαφθοράς. Άλλες ανησυχίες αφορούν τις διαδικασίες απόλυσης και διορισμού δικαστών στις ανώτερες βαθμίδες της δικαιοσύνης. Οι πρόσφατες ανακοινώσεις υποδηλώνουν ότι τα μέτρα που αφορούν τη μεταρρύθμιση του δικαστικού συστήματος ενδέχεται να επανεξεταστούν.
- (26) Στο πλαίσιο του μηχανισμού συνεργασίας και ελέγχου, η Επιτροπή συνεχίζει να παρακολουθεί τη δικαστική μεταρρύθμιση και την καταπολέμηση της διαφθοράς στη Ρουμανία. Συνεπώς, οι τομείς αυτοί δεν καλύπτονται από τις συστάσεις ανά χώρα για τη Ρουμανία, αλλά έχουν σημασία για την ανάπτυξη θετικού κοινωνικοοικονομικού περιβάλλοντος στη χώρα.

- (27) Ο προγραμματισμός των κονδυλίων των ταμείων της Ένωσης για την περίοδο 2021-2027 θα μπορούσε να συμβάλει στην αντιμετώπιση ορισμένων από τα κενά που εντοπίστηκαν στις συστάσεις, ιδίως στους τομείς που καλύπτονται από το παράρτημα Δ της έκθεσης του 2019 για τη χώρα. Αυτό θα επιτρέψει στη Ρουμανία να αξιοποιήσει με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τα εν λόγω κονδύλια σε σχέση με τους τομείς που έχουν προσδιοριστεί, λαμβάνοντας υπόψη τις περιφερειακές ανισότητες. Η ενίσχυση της διοικητικής ικανότητας της χώρας για τη διαχείριση των εν λόγω κονδυλίων αποτελεί σημαντικό παράγοντα για την επιτυχία των συγκεκριμένων επενδύσεων.
- (28) Στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου του 2019, η Επιτροπή διενήργησε διεξοδική ανάλυση της οικονομικής πολιτικής της Ρουμανίας και τη δημοσίευσε στην έκθεση του 2019 για τη χώρα. Επίσης, αξιολόγησε το πρόγραμμα σύγκλισης του 2019, το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων του 2019 καθώς και τη συνέχεια που δόθηκε στις συστάσεις που είχαν απευθυνθεί προς τη Ρουμανία κατά τα προηγούμενα έτη. Η Επιτροπή έλαβε υπόψη όχι μόνον τη συνάφειά τους για την άσκηση βιώσιμης δημοσιονομικής και κοινωνικοοικονομικής πολιτικής στη Ρουμανία, αλλά και τη συμμόρφωσή τους με τους κανόνες και τις κατευθύνσεις της Ένωσης, δεδομένης της ανάγκης ενδυνάμωσης της συνολικής οικονομικής διακυβέρνησης της Ένωσης, μέσω της συνεκτίμησης στοιχείων σε επίπεδο Ένωσης κατά τη διαμόρφωση μελλοντικών εθνικών αποφάσεων.
- (29) Υπό το πρίσμα της αξιολόγησης αυτής, το Συμβούλιο εξέτασε το πρόγραμμα σύγκλισης για το 2019 και η γνώμη του ⁽¹²⁾ αποτυπώνεται ιδίως στη σύσταση 1 κατωτέρω.
- (30) Υπό το πρίσμα της εμπεριστατωμένης επισκόπησης της Επιτροπής και της εν λόγω αξιολόγησης, το Συμβούλιο εξέτασε το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων για το 2019 και το πρόγραμμα σύγκλισης για το 2019. Οι συστάσεις που απηύθυνε σύμφωνα με το άρθρο 6 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 αντικατοπτρίζονται στις συστάσεις 1, 2, 3 και 5 κατωτέρω. Οι δημοσιονομικές πολιτικές που αναφέρονται στην κατωτέρω σύσταση 1 συμβάλλουν, μεταξύ άλλων, στην αντιμετώπιση των ανισορροπιών που συνδέονται με την ανταγωνιστικότητα και την εξωτερική θέση,

ΣΥΝΙΣΤΑ στη Ρουμανία να λάβει μέτρα το 2019 και το 2020 προκειμένου:

1. Να εξασφαλίσει τη συμμόρφωση με τη σύσταση του Συμβουλίου της 14ης Ιουνίου 2019 με σκοπό τη διόρθωση της σημαντικής απόκλισης από την πορεία προσαρμογής προς την επίτευξη του μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού στόχου. Να εξασφαλίσει την πλήρη εφαρμογή του δημοσιονομικού πλαισίου. Να ενισχύσει τη φορολογική συμμόρφωση και την είσπραξη των φόρων.
2. Να διασφαλίσει τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα και την ευρωστία του τραπεζικού τομέα. Να διασφαλίσει τη βιωσιμότητα του δημόσιου συνταξιοδοτικού συστήματος και τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα των συνταξιοδοτικών ταμείων του δεύτερου πυλώνα.
3. Να βελτιώσει την ποιότητα και τη συμμετοχικότητα της εκπαίδευσης, ιδίως για τους Ρομά και άλλες μειονεκτούσες ομάδες. Να βελτιώσει τις δεξιότητες, συμπεριλαμβανομένων των ψηφιακών, ειδικά με την αύξηση της συνάφειας με την αγορά εργασίας της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Να αυξήσει την κάλυψη και την ποιότητα των κοινωνικών υπηρεσιών και να ολοκληρώσει τη μεταρρύθμιση του ελάχιστου εισοδήματος ένταξης. Να βελτιώσει τη λειτουργία του κοινωνικού διαλόγου. Να εξασφαλίσει ότι ο κατώτατος μισθός καθορίζεται βάσει αντικειμενικών κριτηρίων, με τρόπο που συνάδει με τη δημιουργία θέσεων εργασίας και την ανταγωνιστικότητα. Να βελτιώσει την πρόσβαση στην ιατροφαρμακευτική περίθαλψη και την οικονομική αποδοτικότητά της, μεταξύ άλλων, με τη μεταστροφή προς την εξωνοσοκομειακή περίθαλψη.
4. Να εστιάσει τη σχετική με τις επενδύσεις οικονομική πολιτική στις μεταφορές, ειδικά στη βιωσιμότητά τους, στην ενέργεια χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών και την ενεργειακή απόδοση, στις περιβαλλοντικές υποδομές, καθώς και στην καινοτομία, λαμβάνοντας υπόψη τις περιφερειακές ανισότητες. Να βελτιώσει την προετοιμασία και την ιεράρχηση των μεγάλων έργων και να επιταχύνει την υλοποίησή τους. Να βελτιώσει την αποτελεσματικότητα των δημόσιων συμβάσεων και να διασφαλίσει την πλήρη και βιώσιμη εφαρμογή της εθνικής στρατηγικής για τις δημόσιες συμβάσεις.
5. Να διασφαλίσει ότι οι νομοθετικές πρωτοβουλίες δεν υπονομεύουν την ασφάλεια δικαίου, βελτιώνοντας την ποιότητα και την προβλεψιμότητα της διαδικασίας λήψης αποφάσεων, μεταξύ άλλων μέσω κατάλληλων διαβουλεύσεων με τα ενδιαφερόμενα μέρη, ουσιαστικών εκτιμήσεων επιπτώσεων και απλουστευμένων διοικητικών διαδικασιών. Να ενισχύσει την εταιρική διακυβέρνηση των κρατικών επιχειρήσεων.

Βρυξέλλες, 9 Ιουλίου 2019.

Για το Συμβούλιο
Ο Πρόεδρος
M. LINTILÄ

⁽¹²⁾ Δυνάμει του άρθρου 9 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97.